

وزارت معارف

آموزش قرآن کریم

صنف ششم

آموزش قرآن کریم

صنف ششم

۶

سال چاپ: ۱۳۹۸ هـ. ش.

سرود ملی

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هېواد به تل ځلېږي	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مو دی رهبر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت معارف

آموزش قرآن کریم

صنف ششم

سال چاپ: ۱۳۹۸ هـ. ش.

مشخصات کتاب

مضمون: آموزش قرآن کریم

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی بخش تعلیم و تربیه اسلامی نصاب تعلیمی

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صنف: ششم

زبان متن: دری

انکشاف دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۸ هجری شمسی

مکان چاپ: کابل

چاپ‌خانه:

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

حق طبع، توزیع و فروش کتاب‌های درسی برای وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان محفوظ است. خرید و فروش آن در بازار ممنوع بوده و با متخلفان برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

پیام وزیر معارف

اقراً باسم ربك

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی‌پایان بر رسول خاتم - حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه‌گان هویدا است، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه‌های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش‌گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می‌روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می‌نمایند. در چنین برهه سرنوشت‌ساز، رهبری و خانواده بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می‌باشد.

از همین رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت‌های مهم وزارت معارف پنداشته می‌شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب‌های درسی در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه‌های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی با کیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکر شده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به‌عنوان تربیت‌کننده‌گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می‌گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، از هر نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش‌های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسئولیت‌پذیری، با این نیت تدریس را آغاز کنند، که در آینده نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش‌آموزان خوب و دوست‌داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه‌های فردای کشور می‌خواهیم تا از فرصت‌ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفاده بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این کتاب درسی مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آن‌ها در این راه مقدس و انسان‌ساز موفقیت استدعا دارم.

با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مرفه دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فهرست عناوین

- ۱- سجده تلاوت قرآن کریم .....
- ۲- آیات سجده تلاوت .....
- ۳- تلاوت آیات (۱-۴) سورة آل عمران .....
- ۴- تلاوت آیات (۵-۸) سورة آل عمران .....
- ۵- تلاوت آیات (۹-۱۲) سورة آل عمران .....
- ۶- تلاوت آیات (۱۳-۱۶) سورة آل عمران .....
- ۷- تلاوت آیات (۱۷-۱۹) سورة آل عمران .....
- ۸- تلاوت آیات (۲۰-۲۲) سورة آل عمران .....
- ۹- تلاوت آیات (۲۳-۲۶) سورة آل عمران .....
- ۱۰- تلاوت آیات (۲۷-۳۰) سورة آل عمران .....
- ۱۱- تلاوت آیات (۳۱-۳۴) سورة آل عمران .....
- ۱۲- تلاوت آیات (۳۵-۳۸) سورة آل عمران .....
- ۱۳- تلاوت آیات (۳۹-۴۲) سورة آل عمران .....
- ۱۴- تلاوت آیات (۴۳-۴۵) سورة آل عمران .....
- ۱۵- تلاوت آیات (۴۶-۴۹) سورة آل عمران .....
- ۱۶- تلاوت آیات (۵۰-۵۲) سورة آل عمران .....
- ۱۷- تلاوت آیات (۵۳-۵۷) سورة آل عمران .....
- ۱۸- تلاوت آیات (۵۸-۶۱) سورة آل عمران .....
- ۱۹- تلاوت آیات (۶۲-۶۵) سورة آل عمران .....
- ۲۰- تلاوت آیات (۶۶-۷۰) سورة آل عمران .....
- ۲۱- تلاوت آیات (۷۱-۷۳) سورة آل عمران .....

- ٢٢- تلاوت آیات (٧٦-٧٤) سورة آل عمران..... ٢٣
- ٢٣- تلاوت آیات (٧٩-٧٧) سورة آل عمران..... ٢٤
- ٢٤- تلاوت آیات (٨٣-٨٠) سورة آل عمران..... ٢٥
- ٢٥- تلاوت آیات (٨٧-٨٤) سورة آل عمران..... ٢٦
- ٢٦- تلاوت آیات (٩١-٨٨) سورة آل عمران..... ٢٧
- ٢٧- تلاوت آیات (٩٤-٩٢) سورة آل عمران..... ٢٨
- ٢٨- تلاوت آیات (٩٨-٩٥) سورة آل عمران..... ٢٩
- ٢٩- تلاوت آیات (١٠٣-٩٩) سورة آل عمران..... ٣٠
- ٣٠- تلاوت آیات (١٠٧-١٠٤) سورة آل عمران..... ٣١
- ٣١- تلاوت آیات (١١٢-١٠٨) سورة آل عمران..... ٣٢
- ٣٢- تلاوت آیات (١١٧-١١٣) سورة آل عمران..... ٣٣
- ٣٣- تلاوت آیات (١٢٠-١١٨) سورة آل عمران..... ٣٤
- ٣٤- تلاوت آیات (١٢٤-١٢١) سورة آل عمران..... ٣٥
- ٣٥- تلاوت آیات (١٢٨-١٢٥) سورة آل عمران..... ٣٦
- ٣٦- تلاوت آیات (١٣٢-١٢٩) سورة آل عمران..... ٣٧
- ٣٧- تلاوت آیات (١٣٧-١٣٣) سورة آل عمران..... ٣٨
- ٣٨- تلاوت آیات (١٤٣-١٣٨) سورة آل عمران..... ٣٩
- ٣٩- تلاوت آیات (١٤٦-١٤٤) سورة آل عمران..... ٤٠
- ٤٠- تلاوت آیات (١٥١-١٤٧) سورة آل عمران..... ٤١
- ٤١- تلاوت آیات (١٥٣-١٥٢) سورة آل عمران..... ٤٢
- ٤٢- تلاوت آیت (١٥٤) سورة آل عمران..... ٤٣
- ٤٣- تلاوت آیات (١٥٧-١٥٥) سورة آل عمران..... ٤٤

- ٤٤- تلاوت آیات (١٥٨-١٦٢) سورة آل عمران..... ٤٥
- ٤٥- تلاوت آیات (١٦٣-١٦٧) سورة آل عمران..... ٤٦
- ٤٦- تلاوت آیات (١٦٨-١٧٣) سورة آل عمران..... ٤٨
- ٤٧- تلاوت آیات (١٧٤-١٧٨) سورة آل عمران..... ٤٩
- ٤٨- تلاوت آیات (١٧٩-١٨٢) سورة آل عمران..... ٥٠
- ٤٩- تلاوت آیات (١٨٣-١٨٥) سورة آل عمران..... ٥١
- ٥٠- تلاوت آیات (١٨٦-١٨٩) سورة آل عمران..... ٥٢
- ٥١- تلاوت آیات (١٩٠-١٩٢) سورة آل عمران..... ٥٣
- ٥٢- تلاوت آیات (١٩٣-١٩٦) سورة آل عمران..... ٥٤
- ٥٣- تلاوت آیات (١٩٧-٢٠٠) سورة آل عمران..... ٥٥
- ٥٤- تلاوت آیات (١-٤) سورة النساء..... ٥٦
- ٥٥- تلاوت آیات (٥-٧) سورة النساء..... ٥٧
- ٥٦- تلاوت آیات (٨-١١) سورة النساء..... ٥٨
- 57- تلاوت آیات (١٢-١٦) سورة النساء..... ٥٩
- ٥٨- تلاوت آیات (١٧-١٩) سورة النساء..... ٦٠
- ٥٩- تلاوت آیات (٢٠-٢٣) سورة النساء..... ٦١
- ٦٠- تلاوت آیات (٢٤-٢٥) سورة النساء..... ٦٢
- ٦١- تلاوت آیات (٢٦-٢٨) سورة النساء..... ٦٣
- ٦٢- حفظ آیات (١-٤) سورة الضحی..... ٦٤
- ٦٣- حفظ آیات (٥-٧) سورة الضحی..... ٦٥
- ٦٤- حفظ آیات (٨-١١) سورة الضحی..... ٦٦
- ٦٥- حفظ آیات (١-٤) سورة الشرح..... ٦٧

- ٦٦- حفظ آيات (٨-٥) سورة الشرح ٦٨
- ٦٧- مراجعه سورة های الضحی و الشرح ٦٩
- ٦٨- حفظ آيات (٣-١) سورة التین ٧٠
- ٦٩- حفظ آيات (٤-٦) سورة التین ٧١
- ٧٠- حفظ آيات (٨-٧) سورة التین ٧٢
- ٧١- حفظ آيات (١-٤) سورة العلق ٧٣
- ٧٢ - حفظ آيات (٨-٥) سورة العلق ٧٤
- ٧٣ - حفظ آيات (٩-١١) سورة العلق ٧٥
- ٧٤ - حفظ آيات (١٢-١٤) سورة العلق ٧٦
- ٧٥- حفظ آيات (١٥-١٧) سورة العلق ٧٧
- ٧٦ - حفظ آيات (١٨-١٩) سورة العلق ٧٨
- ٧٧- مراجعه آيات سورة های التین و العلق ٧٩

سجده تلاوت

سجده تلاوت عبارت از سجده است که با تلاوت و یا شنیدن آیت سجده واجب می‌گردد.

در قرآن کریم ۱۴ آیت سجده است.

سجده تلاوت با وضو ادا می‌شود.

در آخر آیت سجده تلاوت به خط کوچک کلمه (سجده) نوشته شده است.

طریقه ادای سجده تلاوت

هر گاه سجده تلاوت بر ما واجب شد با وضو رو به طرف قبله و در هر حالتی که بودیم؛ بدون بلند کردن دست‌ها تکبیر گفته؛ سجده می‌نماییم و بعد از گفتن سه تسبیح، تکبیر گفته بلند می‌شویم و تشهد را نمی‌خوانیم و نیز به دو طرف خود سلام نمی‌دهیم، با این ترتیب سجده تلاوت تکمیل می‌شود.

فعالیت

پنج شاگرد به گونه عملی سجده تلاوت را در صنف تمثیل نمایند.

ارزیابی

- در قرآن کریم چند سجده تلاوت است؟
- آیا در هنگام ادا کردن سجده تلاوت وضو شرط است؟
- سجده تلاوت چند تسبیح و چند تکبیر دارد؟

آیات سجده تلاوت

سجده تلاوت در سوره‌های ذیل قرآن کریم موجود است.

- ۱- سوره اعراف آیت (۲۰۶) (...وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ^{السجدة} ۲۰۶)
- ۲- سوره رعد آیت (۱۵) (...وَوَلِّلَّهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ^{السجدة} ۱۵)
- ۳- سوره نحل آیت (۵۰) (...وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ^{السجدة} ۵۰)
- ۴- سوره بنی اسرائیل آیت (۱۰۹) (...وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ^{السجدة} ۱۰۹)
- ۵- سوره مریم آیت (۵۸) (...خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا ^{السجدة} ۵۸)
- ۶- سوره حج آیت (۱۸) (...إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ^{السجدة} ۱۸)
- ۷- سوره فرقان آیت (۶۰) (...أَنسُجُدْ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ^{السجدة} ۶۰)
- ۸- سوره نمل آیت (۲۶) (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ^{السجدة} ۲۶)
- ۹- سوره سجده آیت (۱۵) (...وَسَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ^{السجدة} ۱۵)
- ۱۰- سوره ص آیت (۲۴) (...فَاسْتَغْفِرْ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ^{السجدة} ۲۴)
- ۱۱- سوره حم سجده آیت (۳۸) (...وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْمُونَ ^{السجدة} ۳۸)
- ۱۲- سوره نجم آیت (۶۲) (فَاسْجُدْ وَابْتَهِ وَاعْبُدُوا ^{السجدة} ۶۲)
- ۱۳- سوره انشقاق آیت (۲۱) (وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ^{السجدة} ۲۱)
- ۱۴- سوره علق آیت (۱۹) (كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ^{السجدة} ۱۹)

فعالیت

شاگردان از همدیگر نام سوره‌های که در آن آیت سجده آمده است می‌پرسند.

ارزیابی

- در چند آیت قرآن کریم سجده تلاوت است؟
- در پاره آخر چند آیت سجده است؟
- در آیت چندم سوره علق سجده است؟

کارخانه‌گی

شاگردان نام سوره‌هایی را که آیات سجده در آن‌ها است حفظ نمایند.

تلاوت آیات (۱-۴) سوره آل عمران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَمْ ① اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ② نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ③ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ
وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
ذُو انْتِقَامٍ ④

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ	مُصَدِّقًا لِّهَا	الْحَيُّ الْقَيُّومُ
------------------------	-------------------	----------------------

حرف «ص» طوری تلفظ گردد که از حرف «س» تفکیک شود.

تلاوت آیات (۵-۸) سورة آل عمران

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ⑤ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑥ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ⑦ رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ⑧

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ	فَيَتَّبِعُونَ	مِنْ لَدُنْكَ
------------------------	----------------	---------------

مثال‌های ادغام، اظهار و اخفا را از آیات فوق شناسایی نمایید.

تلاوت آیات (۹-۱۲) سوره آل عمران

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۚ ⑨
 إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
 وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ۖ ⑩ كَذَابِ الْفِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۖ ⑪ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
 سَعْيُهُمْ وَتَحْشُرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْبِهَادُ ۖ ⑫

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

قُلْ لِلَّذِينَ	فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ	كَذَابِ الْ
-----------------	----------------------	-------------

در (قُلْ لِلَّذِينَ) و (وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ) ادغام صورت گرفته است این نوع
 ادغام را ادغام مثلین گویند. ادغام مثلین آن ادغام را گویند که یک حرف
 دو بار پی در پی آمده باشد حرف اول ساکن و حرف دوم متحرک باشد و
 حرف اول در حرف دوم مدغم می‌شود.

تلاوت آیات (۱۳-۱۶) سوره آل عمران

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى كَافِرَةٌ
يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَى الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٣﴾ زَيْنٌ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ
وَالْحَرْثِ ۚ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبَإِ ﴿١٤﴾ قُلْ
أَوْ نَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرُضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾ الَّذِينَ
يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا أَمْنَا فَأَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا	وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ	أَوْ نَبِّئُكُمْ
-----------------------	---------------------	------------------

از آیات فوق مثال‌های ادغام مثلین را شناسایی نموده نشان دهید.

تلاوت آیات (۱۷-۱۹) سورة آل عمران

الْصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَنِتَّةِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝
 شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا
 هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝^{۱۸} إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۖ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْثًا بَيْنَهُمْ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بآيَاتِ
 اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝^{۱۹}

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

قَائِمًا بِالْقِسْطِ	وَالْمُنْفِقِينَ	وَالْقَنِتَّةِينَ
----------------------	------------------	-------------------

مثال‌های لام شمسی و لام قمری را شناسایی نمایید.

تلاوت آیات (۲۰-۲۲) سوره آل عمران

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
وَالْأُمِّيِّينَ أَسْلَمْتُ فَإِنْ أَسْلَبُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝ (۲۰) إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ
بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ۝ (۲۱) أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ
نَصِيرِينَ ۝ (۲۲)

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

حَبِطَتْ	النَّبِيِّينَ	فَإِنْ حَاجُّوكَ
----------	---------------	------------------

حرف «ج» کوچک علامت وقف جایز است که هر دو حالت وصل و وقف بر آن جایز بوده؛ اما وقف بهتر است، مثال آن در آیت اول درس آمده است.

تلاوت آیات (۲۳-۲۶) سوره آل عمران

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ
 بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن
 تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾
 فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْتَهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۖ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ
 لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ
 مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۚ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَعَرَّهُمْ	وَوُفِّيَتْ	وَتُذِلُّ	إِنَّكَ عَلَىٰ
-------------	-------------	-----------	----------------

حرف «ص» کوچک در قرآن کریم علامه وقف مرخص است؛ هر گاه در هنگام قرائت؛ نفس قاری کوتاهی کند و در کلمه‌یی وقف کند که بعد از آن این علامه «ص» موجود باشد می تواند نفسش را تازه نموده و بعد بدون تکرار همان کلمه، قرائتش را ادامه دهد مثال آن در آیت دوم درس است.

تلاوت آیات (۲۷-۳۰) سوره آل عمران

تَوَجَّعُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَتَوَجَّعُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۚ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ ۖ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝ (۲۸)

قُلْ إِنْ تُخَفُّوْا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْذَرُوهُ يُعَلِّمَهُ اللَّهُ ۖ وَيَعْلَمُ مَا فِي السُّبُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ (۲۹) يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا ۖ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا ۖ وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ ۖ وَاللَّهُ رَعُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝ (۳۰)

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَتُخْرِجُ الْحَيَّ	وَمَنْ يَفْعَلُ	أَمَدًا بَعِيدًا	رَعُوفٌ
---------------------	-----------------	------------------	---------

در کلمه (تَشَاءُ) آیت اول درس مد متصل است؛ چون حرف مد و سبب مد در یک کلمه است، مد متصل در حالت وصل از چهار تا پنج حرکت کش می‌شود اما در حالت وقف از چهار تا شش حرکت کش می‌شود.

تلاوت آیات (۳۱-۳۴) سورة آل عمران

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

فَاتَّبِعُونِي	فَإِنْ تَوَلَّوْا	وَآلَ عِمْرَانَ	ذُرِّيَّةً
----------------	-------------------	-----------------	------------

- در (آدَمَ-آل) مد بدل است که به اندازه دو حرکت مد می‌شود.
- در کلمه (نُوحًاو) ادغام با غنه صورت گرفته است چون حرف «و» از حروف با غنه است مخرج غنه قسمت آخرینی است. در مجموع حروف ادغام شش است که در کلمه (یرملون) جمع شده اند چهار آن با غنه است که جمع آن (ینمو) می‌باشد و دو حرف دیگر آن بدون غنه است که در کلمه (لر) جمع شده اند.

تلاوت آیات (۳۵-۳۸) سوره آل عمران

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي
 إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾ فَلَهَا وَضَعَهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ
 أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ
 وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾ فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا
 حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْبُحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا
 قَالَ يَمْرِئُمُ اتَىٰ لَكَ هَذَا قَالَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ
 حِسَابٍ ﴿٣٧﴾ هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً
 إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

مِنْ لَدُنْكَ	زَكَرِيَّا رَبَّهُ	إِنِّي وَضَعْتُهَا	مُحَرَّرًا
---------------	--------------------	--------------------	------------

- لام لفظ الله در صورتی که حرف ماقبلش حرکت زیر داشته باشد
 باریک خوانده می شود؛ مانند: (عِنْدِ اللَّهِ).
- لام لفظ الله در صورتی که حرف ماقبلش زبر و یا پیش داشته
 باشد پُر خوانده می شود؛ مانند: (وَاللَّهُ - إِنَّ اللَّهَ).

تلاوت آیات (۳۹-۴۲) سوره آل عمران

فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْحَرَابِ ۖ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ
 مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾ قَالَ رَبِّ
 أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ ۖ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا
 يَشَاءُ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً ۖ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا
 رَمْزًا ۖ وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٤١﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَهُوَ قَائِمٌ	وَامْرَأَتِي	إِلَّا رَمْزًا	بِالْعَشِيِّ
----------------	--------------	----------------	--------------

- در کلمه (رَمْزًا) آیت اخیر درس تنوین (دو زبر) به دلیل وقف به (الف) تبدیل می شود.
- در (رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً) حرف «ة» مدور به اعتبار وقف مطلق به «هـ» تبدیل می شود.
- در کلمه (آيَتُكَ) مد بدل آمده که به اندازه دو حرکت مد صورت می گیرد.

تلاوت آیات (۴۳-۴۵) سورة آل عمران

يُمَرِّيمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٣٣﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ
الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ
مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٣٤﴾ إِذْ قَالَتِ الْمَلَكَةُ يَمْرُيمُ إِنَّ
اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ ۖ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٣٥﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَاسْجُدِي	مِنْ أَنْبَاءِ	يُبَشِّرُكِ	وَجِيهًا
------------	----------------	-------------	----------

در (يُمَرِّيمُ اقْنُتِي) قلقله صغرا صورت گرفته است؛ زیرا حرف «ق»
که از جمله حروف قلقله است و در وسط کلمه آمده است.
در کلمه (نُوحِيهِ) در دو جا مد طبیعی آمده است اول: «و» ساکن و
حرف ماقبلش مضموم (حرکت پیش) می باشد.
دوم: «ی» ساکن ماقبلش مکسور (حرکت زیر) آمده است.

تلاوت آیات (۴۶-۴۹) سورة آل عمران

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٦﴾ قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٧﴾ وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٣٨﴾ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِّنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَأُنَبِّئُكُم بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَأُبْرِئُ الْأَكْمَةَ	كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ	وَلَمْ يَمَسِّنِي
------------------------	----------------------	-------------------

• در آیات این درس مثال‌های قلقله را نشان بدهید.

تلاوت آیات (۵۰-۵۲) سوره آل عمران

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَلَا حِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ
وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥٠ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ٥١ فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمْ الْكُفْرَ قَالَ
مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْخَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ ٥٢

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَمُصَدِّقًا لِّهَا	وَلَا حِلَّ	أَحَسَّ	الْخَوَارِيُّونَ
---------------------	-------------	---------	------------------

در (عَلَيْكُمْ وَ) اظهار شغوی است.

در (جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ) اخفای شغوی است.

تلاوت آیات (۵۳-۵۷) سوره آل عمران

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾ وَمَكْرُؤًا
وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْكَارِبِينَ ﴿٥٤﴾ إِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْيسَى ابْنُ مَرْيَمَ نَفِثَ الْفَيْسُكَ وَرَافِعَكَ
إِلَى وَمُطَهِّرَكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾
فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ
مِّنْ نَّصِيرِينَ ﴿٥٦﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

مُتَوَفِّيكَ	وَمُطَهِّرَكَ	فَأَعَذِّبُهُمْ	فَيُوَفِّيهِمْ
--------------	---------------	-----------------	----------------

در (رَبَّنَا آمَنَّا) و (كَفَرُوا إِلَى) مد منفصل است؛ زیرا حرف مد در یک کلمه و سبب آن «ء» در کلمه دیگر آمده است.
حرف «الف» که در اخیر کلمه (کفروا) است تلفظ نمی‌شود.

تلاوت آیات (۵۸-۶۱) سوره آل عمران

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ
 كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا
 تَكُنْ مِنَ الْمُبْتَرِينَ ﴿٦٠﴾ فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ
 تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ
 نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلُ لَكَ الْكَذِبَ عَلَيَّ الْكَذِبِينَ ﴿٦١﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

نَتْلُوهُ	مِّنَ الْمُبْتَرِينَ	حَاجَّكَ	ثُمَّ نَبْتَهِلْ
-----------	----------------------	----------	------------------

- اخفا در لغت پوشانیدن و پنهان کردن را گویند.
- در (مِنْ تُرَابٍ) اخفا است؛ زیرا بعد از نون ساکن حرف «ت» آمده است و این حرف از جمله حروف پانزده گانه اخفا می باشد.

تلاوت آیات (۶۲-۶۵) سوره آل عمران

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾
 فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾ قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ
 سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
 بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ يَٰ أَهْلَ
 الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ ۚ
 أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

تُحَاجُّونَ	سَوَاءٍ بَيْنَنَا	فَإِنْ تَوَلَّوْا	أَلَّا نَعْبُدَ
-------------	-------------------	-------------------	-----------------

در کلمه (تُحَاجُّونَ) به اندازه شش حرکت باید مد صورت گیرد و
 حق حرف «ج» مشدد هم رعایت گردد.

تلاوت آیات (۶۶ - ۷۰) سورة آل عمران

هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَآجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ
 عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
 وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾ إِنَّ أَوَّلَى النَّاسِ
 بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾
 وَذَتْ طَآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
 يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ	هَٰذَا النَّبِيُّ	يُضِلُّوكُمْ	يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ
-----------------------	-------------------	--------------	-----------------------

• در (وَذَتْ طَآئِفَةٌ) حرف «ت» ساکن در حرف «ط» مدغم می شود.

تلاوت آیات (۷۱-۷۳) سوره آل عمران

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾
 وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ
 النَّهَارِ وَكُفِّرُوا الْخِرَةَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾ وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ
 قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ هُدَىٰ اللَّهِ أَن يُؤْتَىٰ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيْتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ
 قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

کلمات ذیل بالای شاگردان مشق و تمرین شود:

يُحَاجُّوكُمْ	أَنْ يُؤْتَىٰ	لِمَنْ تَبِعَ	وَجْهَ النَّهَارِ
---------------	---------------	---------------	-------------------

- حروف خ، ص، ض، غ، ط، ق، ظ پر خوانده می شود در وقت ادا کردن این حروف زبان جمع شده به طرف کام میلان می کند و این صفت را استعلاء می گویند که در حرف های دیگر وجود ندارد.

تلاوت آیات (۷۴-۷۶) سوره آل عمران

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ
 إِنْ تَأَمَّنْهُ يَقْتَارِ يُؤْدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأَمَّنْهُ بَيِّنَارٍ لَا يُؤْدِّهِ إِلَيْكَ
 إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ
 وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

يَخْتَصُّ	إِنْ تَأَمَّنْهُ	فِي الْأُمِّيِّينَ	وَاتَّقَىٰ
-----------	------------------	--------------------	------------

در این درس بیشترین مثال‌های اظهار را می‌توان یافت؛ مانند:

- وَمِنْ أَهْلِ، مَنْ إِنْ تَأَمَّنْهُ، وَمِنْهُمْ، مَنْ أَوْفَى.

• در کلمه (الْمُتَّقِينَ) مد عارض للسكون آمده است؛ این گونه مد به سبب

وقف واقع می‌گردد.

تلاوت آیات (۷۷-۷۹) سوره آل عمران

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي
 الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٧﴾ وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونُ السِّنْتَهِمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ
 الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ
 اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ
 اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ
 وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

رَبِّينَ	وَالنُّبُوَّةَ	السِّنْتَهِمْ	وَلَا يُزَكِّيهِمْ
----------	----------------	---------------	--------------------

- در (كُونُوا) مد طبیعی است چون حرف «و» ساکن و ماقبلش حرکت ضمه (پیش) دارد.

- همزه که بالای حرف «و» در کلمه (يُؤْتِيَهُ) است؛ درست تلفظ گردد.

تلاوت آیات (۸۰-۸۳) سوره آل عمران

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا ۖ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ ۖ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِصْرِي ۖ قَالُوا أَقْرَرْنَا ۖ قَالَ فَاشْهَدُوا ۚ وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾ فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾ أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وَلَا يَأْمُرُكُمْ	لَتُؤْمِنُنَّ	وَلَتَنْصُرُنَّهُ	ءَأَقْرَرْتُمْ
--------------------	---------------	-------------------	----------------

- در کلمه (ءَأَقْرَرْتُمْ) دو همزه متحرک است و باید هریک آن به گونه مستقل ادا شود.

تلاوت آیات (۸۴-۸۷) سورة آل عمران

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا اُنْزِلَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَا اُوْتِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُوْنَ ﴿٨٤﴾ وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٨٥﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَشَهِدُوْا اَنَّ الرُّسُوْلَ حَقٌّ وَجَآءَهُمُ الْبَيِّنٰتُ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٦﴾ اُولٰٓئِكَ جَزَاؤُهُمْ اَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿٨٧﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وَمَا أُوتِيَ	وَالنَّبِيُّونَ	فَلَنْ يُقْبَلَ	وَشَهِدُوا
---------------	-----------------	-----------------	------------

در (اٰمَنَّا) مد بدل است و باید به اندازه دو حرکت مد صورت گیرد، همچنان

در (اِيْمَانِهِمْ) مد بدل است.

تلاوت آیات (۸۸-۹۱) سورة آل عمران

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا
 مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ
 إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾
 إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ
 ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَىٰ بِهِ ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

إِذَا قَالَ	أَسْلِمَ	قَالَ	أَسْلَمْتُ
-------------	----------	-------	------------

• در کلمه (الضَّالُّونَ) باید به اندازه شش حرکت مد شود.

تلاوت آیات (۹۲-۹۴) سوره آل عمران

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾
كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلالًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾ فَمَنْ افْتَرَى
عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

كُلُّ الطَّعَامِ	حِلًّا لِّبَنِي	إِلَّا مَا حَرَّمَ	فَاتْلُوهَا
------------------	-----------------	--------------------	-------------

در کلمات آخر آیات فوق به اعتبار وقف، مد عارضی صورت می گیرد و از دو تا چهار و شش حرکت مد جواز دارد.

تلاوت آیات (۹۵-۹۸) سورة آل عمران

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ
 أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبْرَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾ فِيهِ آيَاتٌ
 بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ
 اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾ قُلْ يَٰ أَهْلَ
 الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

غَنِيٌّ	مَنِ اسْتَطَاعَ	حُجُّ الْبَيْتِ	إِنَّ أَوَّلَ
---------	-----------------	-----------------	---------------

- در (مَنِ اسْتَطَاعَ) حرف «ت» و حرف «ط» هر دو متحرک بوده؛ در مخرج شریک می‌باشند. سعی شود که هر دو همسان تلفظ نشوند یعنی در حرف «ط» صفت استعلا رعایت شود و پرادا گردد تا میان «ت» و «ط» فرق به وجود آید و در هنگام ادا کردن (ط) زبان به طرف کام میلان نماید.

تلاوت آیات (۹۹-۱۰۳) سوره آل عمران

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ ۖ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفَرِينَ ﴿١٠٠﴾ وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُم إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا ۚ وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

تَبْغُونَهَا	يَرُدُّوكُمْ	وَاعْتَصِمُوا	فَأَنْقَذَكُمْ
--------------	--------------	---------------	----------------

از آیات فوق مثال‌های احکام «م» ساکن را شناسایی نموده هر یک را نشان دهید.

تلاوت آیات (۱۰۴-۱۰۷) سوره آل عمران

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٣﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وُجُوهُهُمْ	مِنْ بَعْدِ مَا	يَدْعُونَ	أُمَّةٌ
-------------	-----------------	-----------	---------

کلمات مشدد آیات را شناسایی نموده و مشق و تمرین نمایید.

تلاوت آیات (۱۰۸-۱۱۲) سوره آل عمران

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١١٠﴾ لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُؤْلُوكُمْ إِلَّا ذَبَابًا ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١١١﴾ ضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ آيَةً مَا تُقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُوهُ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

تَأْمُرُونَ	عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ	وَبَآءُوهُ	يَعْتَدُونَ
-------------	-----------------------	------------	-------------

- در آیت چهارم درس در کلمه (أَذًى) بالای حرف تنوین (دو زبر) است و این تنوین (دو زبر) در حالت وقف به الف بدل می شود.
- در آیت اخیر در کلمه (حَقٍّ) حرف قاف مشدد است و در عین حال تنوین (دو زیر) هم دارد؛ اما به اعتبار وقف در آن قلقله می شود.

تلاوت آیات (۱۱۳-۱۱۷) سوره آل عمران

لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَابِلَةٌ يَتَتَلَوْنَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾ وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾ مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

قَابِلَةٌ	آنَاءَ اللَّيْلِ	لَن تُغْنِي	أَصْحَابُ النَّارِ
-----------	------------------	-------------	--------------------

در کلمات (سَوَاءً- قَابِلَةٌ- آنَاءَ- أُولَئِكَ) نوعیت و اندازة مد را بیان نمایید.

تلاوت آیات (۱۱۸-۱۲۰) سورة آل عمران

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِّن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا
مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۖ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ ۚ قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِن كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَآأَنْتُمْ أَوْلَاءُ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ
وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا ۖ وَإِذَا خَلَوْا عَصَوْا عَلَيْكُمْ
الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْتُوا بَغْيَظَكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾
إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُوهُمْ ۖ وَإِن تَصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَّفْرَحُوا بِهَا ۚ وَإِن تَصْبِرُوا
وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

يَضُرُّكُمْ	تَمْسَسْكُمْ	أَفْوَاهِهِمْ	مَا عَنِتُّمْ
-------------	--------------	---------------	---------------

در کلمات (بِطَانَةً- الْبَغْضَاءُ- قَالُوا- بَغْيَظَكُمْ) حروف (ط، ص، ق، ظ) پُر خوانده می شود.

تلاوت آیات (۱۲۱-۱۲۴) سوره آل عمران

وَإِذْ عَدُوَّتْ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝^{۱۲۱} إِذْ هَبَّتْ طَائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝^{۱۲۲} وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝^{۱۲۳} إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ ۝^{۱۲۴}

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

تُبَوِّئُ	طَائِفَتَيْنِ	وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ	أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ
-----------	---------------	----------------------	---------------------

در کلمه (تُبَوِّئُ) حرف «ی» تلفظ نمی‌شود؛ بلکه همزه با حرکتش ادا می‌گردد

در هنگام تلاوت در کلمه (مَقَاعِدَ) سعی شود حرف «ع» از مخرجش ادا گردد؛ زیرا اگر دقت صورت نگیرد این کلمه (مقائد و یا مقاید) تلفظ می‌شود.

تلاوت آیات (۱۲۵-۱۲۸) سوره آل عمران

بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ
 آلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ
 قُلُوبُكُم بِهِ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَاسِبِينَ ﴿١٢٧﴾ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ
 أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

مُسَوِّمِينَ	وَلِتَطْمَئِنَّ	فَيَنْقَلِبُوا	أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
--------------	-----------------	----------------	--------------------

هرگاه علامه وصل (۷) در بالای شماره آیت آمده باشد قاری اختیار دارد که کلمه آخر
 آیت را وصل بخواند و یا هم وقف کند مثال آن در آیت دوم درس موجود است.

تلاوت آیات (۱۲۹-۱۳۲) سوره آل عمران

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ يُغْفِرُ لِمَن يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ
 غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٩﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا رِبًّاۙ اَوْ اَصْعَافًا مُّضْعَفَةً ۚ وَاتَّقُوا
 اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٣٠﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ﴿١٣١﴾ وَاَطِيعُوا
 اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿١٣٢﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

اُعِدَّتْ	اَصْعَافًا مُّضْعَفَةً	لَا تَاْكُلُوْا رِبًّاۙ
-----------	------------------------	-------------------------

قلقله در لغت به معنای جنباندن و تکان دادن را گویند و در اصطلاح علم تجوید
 تکان دادن یکی از حروف پنجگانه ذیل در مخرجش است در حالی که ساکن باشد.
 «ق، ط، ب، ج، د» مجموعه حروف قلقله عبارت از (قطب جد) است.

تلاوت آیات (۱۳۳-۱۳۷) سوره آل عمران

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ
 لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظَّيْنِ الْعِظِّ وَالْعَافِينَ
 عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا
 أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ ۖ وَلَمْ
 يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وَهُمْ مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ
 وَجَنَّاتُ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمِلِينَ ﴿١٣٦﴾
 قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۖ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
 الْمُكْذِبِينَ ﴿١٣٧﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وَلَمْ يُصِرُّوا	وَالضَّرَّاءِ	فِي السَّرَّاءِ
------------------	---------------	-----------------

قلقله به دو نوع است ۱- قلقله صغرا ۲- قلقله کبرا. هرگاه یکی از حروف
 قلقله در وسط کلمه قرار گیرد قلقله صغرا می‌شود؛ مانند: قَبْلِكُمْ.
 هرگاه یکی از حروف قلقله: (ق، ط، ب، ج، د) در اخیر کلمه واقع شود و ساکن
 باشد قلقله کبرا صورت می‌گیرد؛ یعنی حرف قلقله بیشتر تکان می‌خورد؛
 مانند: (قَدْ).

تلاوت آیات (۱۳۸-۱۴۳) سوره آل عمران

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾ وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَلِيَبْخِصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكُفْرِينَ ﴿١٤١﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ ۖ فَقَدْ رَآيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ	إِنْ يَمْسَسْكُمْ	نُدَاوِلُهَا
وَلِيَعْلَمَ	وَلِيَبْخِصَ	وَيَمْحَقَ

مثال‌های قلقله را در درس نشان داده و تمرین نمایید.

تلاوت آیات (۱۴۴ - ۱۴۶) سوره آل عمران

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٣٣﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٣٥﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ قُتِلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٣٦﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

أَفَإِنْ مَاتَ	قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ	فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ
كِتَابًا مُؤَجَّلًا	رِبِّيُّونَ	وَمَا ضَعُفُوا

شاگردان به دو گروه تقسیم شده؛ گروه اول مثال‌های قلقله کبرا را نشان بدهند و

گروه دوم مثال‌های قلقله صغرا را نشان بدهند.

تلاوت آیات (۱۴۷-۱۵۱) سورة آل عمران

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ
 أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾ فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا
 وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ
 تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ بَلِ
 اللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾ سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
 بِمَا أُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا ۖ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۖ وَبِئْسَ مَثْوَى
 الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا	يَرُدُّوكُمْ	فَتَنْقَلِبُوا	سَنُلْقِي
------------------------	--------------	----------------	-----------

در کلمه (ثَوَاب) سعی شود تا حرف «ث» از مخرجش که نوک زبان سر دندان های ثنایای
 علیا است ادا شود. این حرف با حرف «س» قریب المخرج است و اگر در هنگام تلاوت
 دقت صورت نگیرد احتمال دارد به جای حرف «ث» حرف (س) تلفظ شود.

تلاوت آیات (۱۵۲-۱۵۳) سوره آل عمران

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ ۚ حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّنْ بَعْدَ مَا أَرْسَلَكُمْ مِمَّا تُحِبُّونَ ۖ مِنْكُمْ مَّنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَّفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۚ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾ إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَلُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ ۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ ۚ غَمًّا بِغَمٍّ لِّكَيْلًا تَخَزِنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

تَحُسُّونَهُمْ	إِذَا فَشِلْتُمْ	لِيَبْتَلِيَكُمْ	وَلَا تَلُونَ
----------------	------------------	------------------	---------------

در کلماتی که حرف «ذ» است سعی شود درست خوانده شود تا حرف «ذ» به «ز» تبدیل نشود.

تلاوت آیت (۱۵۴) سوره آل عمران

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً مِّنْكُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا ههنا قُلْ لَّوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُبَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

أَهَمَّتْهُمْ	لَبَرَزَ	وَلِيَبْتَلِيَ	وَلِيُبَحِّصَ
---------------	----------	----------------	---------------

در کلمه (مَضَاجِعِهِمْ) کوشش شود تا حرف (ض) مانند حروف «د» و «ذ» تلفظ نشود و نیز حرف‌های (ع ، هـ) در تلفظ از یکدیگر فرق شوند.
در (لَبَرَزَ الَّذِينَ) سعی شود تا در هنگام تلفظ حرف «ز» و «ذ» از یکدیگر فرق گردند.

تلاوت آیات (۱۵۵-۱۵۷) سوره آل عمران

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا
 كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
 تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًى
 لَّوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ
 يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ
 لَئِنْ غُفِرَ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةً خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ	الشَّيْطَانُ	غُزًى لَّوْ كَانُوا	قُتِلْتُمْ
-------------------------	--------------	---------------------	------------

در کلمات آخر آیات به اعتبار وقف مد عارض للسكون صورت می گیرد که به اندازۀ دو، چهار و شش حرکت مد جواز دارد.

درس چهل و چهارم

تلاوت آیات (۱۵۸-۱۶۲) سوره آل عمران

وَلَيْنَ مُتِّمٌ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ
فَطَّاعًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ
فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾ إِنْ يَنْصُرْكُمْ
اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾ وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ
الْقِيَمَةِ ثُمَّ تَوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾ أَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ
اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخِطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	غَلِيظَ الْقَلْبِ	لَا تُفْضُوا	أَنْ يَغْلُلَ
---------------------------	-------------------	--------------	---------------

در (فَطَّاعًا غَلِيظَ الْقَلْبِ) سعی شود حرف «ظا» از مخرجش به گونه پُر ادا گردد تا از حرف «ز» فرق گردد.

تلاوت آیات (۱۶۳-۱۶۷) سورة آل عمران

هُم دَرَجَتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٤﴾ أَوَلَمْ يَأْصَابِكُمْ مَّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّغَى الْجُنْعُ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّا اتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ اقْرَبُ مِنْهُمْ لِلِإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وَيُزَكِّيهِمْ	قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا	أَوْ ادْفَعُوا
----------------	-----------------------------	----------------

در (دَرَجَتٌ عِنْدَ اللَّهِ) اظهار صورت می گیرد؛ چون بعد از تنوین حرف «ع» آمده است و نیز در (مِنْ عِنْدِ) اظهار است؛ چون بعد از نون ساکن حرف «ع» قرار دارد و این حرف از حروف اظهار است؛ همچنان در کلمه (عِنْدِ) اخفاء است؛ زیرا بعد از نون ساکن حرف «د» آمده که از جمله حروف اخفاء می باشد.

در (قِتَالًا لَا اتَّبَعُكُمْ) ادغام بدون غنه است؛ زیرا بعد از تنوین حرف «ل» آمده است و این حرف از جمله حروف ادغام بدون غنه می باشد.

تلاوت آیات (۱۶۸-۱۷۳) سوره آل عمران

الَّذِينَ قَالُوا لَا خُوانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ ۖ إِلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾ الَّذِينَ قَالُوا لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا الْكُفْرَ فَخَشَوْهُمْ فزَادَهُمْ إِيمَانًا ۖ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا	وَلَا تَحْسَبَنَّ	فَادْرَءُوا
------------------------	-------------------	-------------

حرکت اخیر کلمه در صورت وقف ادا نمی‌شود. برابر است این که به اساس وقف آیت ساکن شود و یا به نسبت علامه وقف. مثال‌هایی از درس:

(صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾، عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾، وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾.)

در آیات این درس در کلمات (الْمَوْتَ) و (خَوْفٌ) اگر وقف صورت گیرد مدین واقع می‌شود.

تلاوت آیات (۱۷۴-۱۷۸) سوره آل عمران

فَانْقَلِبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّ لَهُمْ سُوءٌ ۖ وَاتَّبِعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ اِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَاءَهُ ۚ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٧٥﴾ وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِيْنَ يَسَارِعُوْنَ فِي الْكُفْرِ اِنَّهُمْ
لَنْ يَضُرُّوْا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيْدُ اللَّهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيْمٌ ﴿١٧٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ اَشْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ لَنْ يَضُرُّوْا اللَّهَ شَيْئًا ۚ وَلَهُمْ
عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٧٧﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَنَّمَا نَمْلِيْ لَهُمْ خَيْرًا لِّاَنْفُسِهِمْ اِنَّمَا
نَمْلِيْ لَهُمْ لِيْزْدَادُوْا اِيْمًا ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

لَّمْ يَمَسَّ لَهُمْ	لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ	اِنَّمَا نَمْلِيْ
----------------------	------------------------	-------------------

در (فِي الْكُفْرِ) حرف «ر» با حرکت کسره (زیر) باریک خوانده می شود؛ اما به خاطر علامت وقف جایز «ج» در این کلمه اگر وقف صورت گیرد حرف «ر» پر خوانده می شود؛ زیرا حکم حرکت حرف ماقبلش را به خود می گیرد.

تلاوت آیات (۱۷۹-۱۸۲) سورة آل عمران

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظِلَّكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُّسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ
الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنْتَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ
سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾ لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ
مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾ ذَلِكَ
بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

کلمات ذیل بالای شاگردان مشق و تمرین شود:

مِنَ الطَّيِّبِ	لِيُظِلَّكُمْ	سَيُطَوَّقُونَ
-----------------	---------------	----------------

- در کلمات (مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ) سعی شود تا در هنگام تلفظ میان حرف «ث» و حرف «س» فرق شود تا هریک از مخرجش ادا گردد.

- حرف میم کوچک که در آخر کلمه (اَغْنِيَاءُ) است؛ علامت وقف لازم

می باشد.

تلاوت آیات (۱۸۳-۱۸۵) سوره آل عمران

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ إِلَيْنَا أَلاَّ نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ
تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَاللَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ
قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾ فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رَسُولٌ مِّنْ قَبْلِكَ
جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا
تُؤَفَّقُونَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

بِقُرْبَانٍ	فَقَدْ كُذِّبَ	زُحْزِحَ
-------------	----------------	----------

- در کلمات (جَاءُوا - ذَائِقَةُ - جَاءَكُمْ) مد متصل است؛ چون حرف مد و سبب آن که همزه «ء» است در یک کلمه واقع شده اند.
- در (وَمَا الْحَيَاةُ) حرف «و» تلفظ نمی شود.

تلاوت آیات (۱۸۶-۱۸۹) سورة آل عمران

لَتُبْلَوْنَ فِيْ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا اَذٰى كَثِيْرًا ۗ وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْر ۝۱۸۶ وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَتَبَيِّنَنَّهٗ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُوْنَهُ فَنَبِّذُوْهُ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ وَاَشْتَرُوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۚ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُوْنَ ۝۱۸۷ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَفْرَحُوْنَ بِمَا اٰتَوْا وَيُجِبُوْنَ اَنْ يُحْمَدُوْا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝۱۸۸ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝۱۸۹

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

لَتُبْلَوْنَ	اَنْ يُحْمَدُوْا	بِمَفَازَةٍ
--------------	------------------	-------------

شاگردان مثال‌های اظهار شفوی و اخفای شفوی را در این درس نشان داده و تمرین نمایند.

تلاوت آیات (۱۹۰-۱۹۲) سوره آل عمران

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي
الْأَبْصَارِ ۝ (۱۹۰) الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِي خَلْقِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا ۖ سُبْحَنَكَ فَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ ۝ (۱۹۱) رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ ۖ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ أَنْصَارٍ ۝ (۱۹۲)

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

يَذْكُرُونَ اللَّهَ	وَيَتَفَكَّرُونَ	فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ
---------------------	------------------	---------------------

مثال‌های احکام نون ساکن و تنوین را از آیات فوق شناسایی نمایید.

تلاوت آیات (۱۹۳-۱۹۶) سورة آل عمران

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۖ رَبَّنَا فَاغْفِرْ
لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝ (۱۹۳) رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا
عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝ (۱۹۴) فَاسْتَجَابَ لَهُمْ
رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ
فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقُتِلُوا وَقُتِلُوا
لَا كُفْرَانَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا دُخْلَنَّهُمْ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا
مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ۝ (۱۹۵) لَا يَغُرَّتْكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا
فِي الْبِلَادِ ۝ (۱۹۶)

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

سَيِّئَاتِنَا	فَاسْتَجَابَ	يَغُرَّتْكَ
---------------	--------------	-------------

در (عِنْدِ اللَّهِ) لام لفظ الله جلَّ جلاله باریک ادا می گردد.

لام لفظ الله جلَّ جلاله در (وَاللَّهُ) پُر ادا می گردد.

تلاوت آیات (۱۹۷-۲۰۰) سوره آل عمران

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْبِهَادُ ﴿١٩٧﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلْآبَرَارِ ﴿١٩٨﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خُشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

تُفْلِحُونَ	خَيْرٌ لِّلْآبَرَارِ	ثُمَّ مَأْوَاهُمْ
-------------	----------------------	-------------------

• در کلمات (الْبِهَادُ - الْحِسَابِ) به اعتبار وقف آیت؛ قلقله کبرا صورت می گیرد؛ زیرا حرف های آخر این دو کلمه از حروف پنجگانه قلقله (قطب جد) اند.

• در کلمه (صَابِرُوا) حرف «ص» پر خوانده می شود و حرف «الف» که در آخر این کلمه آمده است تلفظ نمی شود.

تلاوت آیات (۱-۴) سورة النساء

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝^۱ وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ۚ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ۝^۲ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِمَّنْى وَثَلَاثٌ وَرُبْعٌ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ۝^۳ وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِنْ طِبَّنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيًّا ۝^۴

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

تَسَاءَلُونَ بِهِ	أَلَّا تَعْدِلُوا	فَإِنْ طِبَّنَ
-------------------	-------------------	----------------

در کلمات (هَنِيئًا مَّرِيًّا) مد متصل است در هنگام تلاوت سعی شود تا حق آن ادا شود.

در کلمه (نِحْلَةً) به اعتبار وقف حرف «ة» مدور به حرف «هـ» ساکن تبدیل می‌شود.

تلاوت آیات (۵-۷) سورة النساء

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا
وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝۵ وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا
النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا
إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا ۚ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا
فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
حَسِيبًا ۝۶ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ
مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ ۚ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۝۷

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

فَلْيَسْتَعْفِفْ	فَلْيَأْكُلْ	مِمَّا قَلَّ
------------------	--------------	--------------

- در کلمه (عَنْهُمْ) نون ساکن اظهار می شود.
- در کلمه (يُنْظَرُونَ) نون ساکن اخفاء می شود.
- از آیات فوق مثال های مد متصل را شناسایی نمایید.

تلاوت آیات (۸-۱۱) سوره النساء

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝^۸ وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعْفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝^۹ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۝^{۱۰} يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرِ مِثْلَ حِظِّ الْأُنثَيَيْنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۖ وَلَا بَوَىٰهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتْهُ أَبَوَاهُ فَلَا مِثْلُ الثُّلُثِ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۖ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝^{۱۱}

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وَأَبْنَاؤُكُمْ	فَلَا مِثْلُ الثُّلُثِ	حِظِّ الْأُنثَيَيْنِ
-----------------	------------------------	----------------------

در کلمه (الْأُنثَيَيْنِ) بعد از نون ساکن حرف «ث» آمده است و حکمش اخفاء است.
تنوین (دوزبر) در آخر کلمات (مَعْرُوفًا - سَدِيدًا - سَعِيرًا - حَكِيمًا) به اعتبار وقف به الف تبدیل می‌گردد.

تلاوت آیات (۱۲-۱۶) سورة النساء

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوَصِّينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوَصُّونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٢﴾ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٤﴾ وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِّسَائِكُمْ فَاستَشْهَدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِّنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾ وَالَّذِينَ يَأْتِيَنَّهَا مِنْكُمْ فَادْخُلُوهَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَصِيَّةٍ يُوصِّينَ	وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ	فَادْخُلُوهَا
---------------------	-----------------------	---------------

در کلمه (مُضَارٍّ) به اندازة شش حرکت مد می شود.

تلاوت آیات (۱۷-۱۹) سورة النساء

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ اللَّهَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِيَتَذَهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

تُبْتُ اللَّهَ	أَتَيْتُمُوهُنَّ	مُبَيِّنَةٍ
----------------	------------------	-------------

در کلمه (السَّيِّئَاتِ) حروف «س، ی» مشدد هستند و سعی شود که درست و مشدد ادا گردند.

تلاوت آیات (۲۰-۲۳) سورة النساء

وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ ۖ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ۚ أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٢٠﴾ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَتُكُمْ وَعُمَّتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَتُكُمُ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ۖ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٣﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

وَحَلَائِلُ	وَعُمَّتُكُمْ	اتَأْخُذُونَهُ
-------------	---------------	----------------

- در (الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ) مد منفصل است، چون حرف مد «ی» در یک کلمه و سبب مد «ء» در کلمه دیگر واقع شده است.
- در (آبَاؤُكُمْ - النِّسَاءِ - نِسَائِكُمْ - وَرَبَائِبُكُمُ - أَبْنَائِكُمْ) مد متصل است؛ چون حرف مد و سبب مد در یک کلمه آمده است.

تلاوت آیات (۲۴-۲۵) سورة النساء

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَأَحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَاءَ ذَلِكَ أَن تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرْضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾ وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَاَنْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْعُرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنَّ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٥﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود.

وَالْمُحْصَنَاتُ	فَاَنْكِحُوهُنَّ	لِيَبَيِّنَ
------------------	------------------	-------------

مثال های اظهار از درس: (مِنْهُنَّ، عَلِيمًا حَكِيمًا، طَوْلًا أَنْ، مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ، فَإِنْ أَتَيْنَ، لِمَنْ خَشِيَ،)

مثال های اخفا از درس: (أَنْ تَبْتَغُوا، مِنْكُمْ، مِّنْ فَتَيَاتِكُمْ، بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ، وَأَنْ تَصْبِرُوا)

تلاوت آیات (۲۶-۲۸) سورة النساء

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَنَّ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ^ط
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ^ط وَخُلِقَ
الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

کلمات ذیل توسط شاگردان مشق و تمرین شود:

لِيُذَيِّبَنَّ	يَتَّبِعُونَ	أَنْ يُخَفِّفَ
----------------	--------------	----------------

در این درس چهار بار لفظ الله جلّ و علا ذکر گردیده که در هر چهار بار پُر خوانده می شود سبب
پُر خواندن آن را بیان دارید؟

حفظ آیات (۱-۴) سورة الضحی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَىٰ ۝^۱ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ۝^۲ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝^۳ وَلَلْآخِرَةُ
خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ۝^۴

- در کلمات (وَالضُّحَى - سَجَى - قَلَى - الْأُولَى) حرف اخیر کلمه «ی» تلفظ نمی‌شود، بلکه الف تلفظ می‌شود.
- در کلمه (خَيْرٌ لَّكَ) ادغام بدون غنه است.

حفظ آیات (۵-۷) سورة الفّحي

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴿٥﴾ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ﴿٧﴾

- در کلمه (يُعْطِيكَ) سعی شود تا حرف «ع» درست تلفظ شود؛ زیرا اکثراً دیده می‌شود که حرف «ع» مانند همزه «ء» تلفظ می‌شود.
- در کلمه (يَتِيمًا فَآوَى) اخفا است؛ چون بعد از تنوین حرف «ف» واقع شده است.
- در کلمه (ضَالًّا) مد باید به اندازه شش حرکت ادا شود.

حفظ آیات (۸-۱۱) سورة الضحی

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنِي ^ط ۸ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ^ط ۹ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا
تَنْهَرْ ^ط ۱۰ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۱۱

• در کلمات (عَائِلًا، السَّائِلَ) مد متصل است و از چهار الی پنج حرکت مد صورت می گیرد.

• در کلمات (تَقْهَرْ، تَنْهَرْ) حرف «ر» به اعتبار حرکت ماقبلش که فتحه است پُر خوانده می شود؛ همچنان در کلمه (تَقْهَرْ) قلقله صغرا واقع شده است.

• در کلمه (فَحَدِّثْ) شد در حرف «د» درست ادا گردد و همچنان حرف «ث» از مخرجش که همانا نوک زبان و سر دندانهای ثنایای علیا است تلفظ گردد.

حفظ آیات (۱-۴) سورة الشرح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۖ^۱ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۚ^۲ الَّذِي أَنقَضَ
ظَهْرَكَ ۚ^۳ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۚ^ط

- در کلمه (نَشْرَحْ) حرف «ر» پُر خوانده می‌شود و حرف «ح» دقیق از
مخرجش (وسط حلق) ادا شود و سعی شود تا در هنگام تلفظ حرف «ح»؛
زبان به طرف همزه «ء» و مخرج حرف «ع» میلان نکند.
- حرف «ک» که در آخر آیات آمده است در صورت وقف بر آن ساکن خوانده می‌شود.

حفظ آیات (۵-۸) سورة الشرح

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ (۵) إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ (۶) فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝ (۷)
وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝ (۸)

- حرف «لا» کوچک در وسط آیت علامت وقف نکردن است؛ اما هرگاه این علامت در آخر آیت قرار گیرد در اکثر موارد هردو حالت، یعنی وقف و وصل جواز دارد.
- در کلمات (فَانْصَبْ، فَارْغَبْ) قلقله کبرا است؛ زیرا حرف «ب» در آخر این کلمات آمده است.

مراجعة سورة های الضحی و الشرح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَى ۝^١ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ۝^٢ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ۝^٣ وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ۝^٤ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ۝^٥ أَلَمْ يَجِدَكَ يَتِيمًا فَآوَى ۝^٦ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ۝^٧ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ۝^٨ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝^٩ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝^{١٠} وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝^{١١}

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝^١ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝^٢ الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝^٣ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝^٤ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝^٥ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝^٦ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝^٧ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝^٨

حفظ آیات (۱-۳) سورة التین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونِ ۝^۱ وَطُورِ سَيْنِينَ ۝^۲ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝^۳

در کلمات آیت اول درس «ل» شمسی آمده است؛ چون حروف «ت، ز» از حروف شمسی اند هرگاه از این نوع حروف بعد از «ل» بیایند حرف «ل» تلفظ نمی‌شود.

از آیات فوق مثال‌های مد عارض للسکون را شناسایی نموده و بیان دارید.

حفظ آیات (۴-۶) سورة التین

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٢﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾ إِلَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾

در کلمه (خَلَقْنَا) قلقله صغرا است چون حرف «ق» در وسط کلمه آمده است.

حرف (د) دوم در کلمه (رَدَدْنَاهُ) نیز قلقله صغرا می شود.

حفظ آیات (۷-۸) سورة التین

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِاللَّيْنِ ط أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكَمِينَ ٨

حرف «ل» در لفظ (اللَّهُ) پُر خوانده می‌شود زیرا حرکت ماقبلش فتحه (زبر) است.

در هنگام تلاوت سعی شود در (بِأَحْكَمِ الْحَكَمِينَ) حرف «ح» از مخرجش ادا گردد تا از حرف «ه» فرق گردد.

حفظ آیات (۱-۴) سورة العلق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝^ج ١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝^ج ٢ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ ۝^ل ٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝^ر

- در (مِنْ عَلَقٍ) اظهار است؛ چون بعد از نون ساکن حرف «ع» آمده
و این حرف از جمله حروف ششگانه اظهار می باشد.
- از آیات فوق مثال های قلقله را شناسایی نموده بیان دارید.

حفظ آیات (۵-۸) سورة العلق

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغَى ۝^٦ أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَى ۝^٧
إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَى ۝^٨

در (لَيْطَغَى-الرُّجْعَى) قلقله صغرا است؛ زیرا حروف «ط» و «ج» در وسط کلمه قرار گرفته اند.

در (أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَى) ادغام بدون غنه واقع شده است؛ زیرا بعد از نون ساکن حرف «ر» آمده است و در حرف «ر» غنه صورت نمی گیرد.

حفظ آیات (۹-۱۱) سورة العلق

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَى ٩ عَبْدًا إِذَا صَلَّى ١٠ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى ١١

در (إِنْ كَانَ) اخفاء است؛ زیرا بعد از نون ساکن حرف «ک» آمده که از جمله حروف اخفاء می باشد.

در (عَلَى) دقت صورت گیرد تا حرف «ع»؛ مانند: حرف همزه «ء» ادا نشود.

حفظ آیات (۱۲-۱۴) سورة العلق

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ۖ ۝۱۲ أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۖ ۝۱۳ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۖ ۝۱۴

در کلمه (بِالتَّقْوَىٰ) قلقله است نوعیت آن را بیان دارید.

حکم میم ساکن در آیت (أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ۖ ۝۱۴) را بیان دارید.

حفظ آیات (۱۵-۱۷) سورة العلق

كَلَّا لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝^ل نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝^ج فَلْيَدْعُ
نَادِيَهُ ۝^ل ۱۴

در (لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ) اقلاب است؛ چون بعد از تنوین حرف «ب» آمده است؛ همچنان در آخر کلمه (بِالنَّاصِيَةِ) به اعتبار وقف در آخر آیت حرف «ت» مدور به حرف «ه» تبدیل می‌گردد.

حفظ آیات (۱۸-۱۹) سورة العلق

السجدة
سَنَدُّعُ الزَّبَانِيَةِ ۞ كَلَّا ۞ لَا تُطْعُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۞ ۱۹

- در کلمه (الزَّبَانِيَةِ) حرف «ز» مشدد است و باید تشدید در آن رعایت گردد.
- با تلاوت آیت آخر این درس بر خواننده و شنونده؛ سجده تلاوت لازم می‌گردد که حکم آن واجب است و باید با وضو ادا شود.

مراجعة سوره های التین و العلق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْتِّينِ ۝ وَالزَّيْتُونِ ۝^۱ وَطُورِ سِينِينَ ۝^۲ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝^۳ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝^۴ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝^۵ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝^۶ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ ۝^۷ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَكَمِينَ ۝^۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝^۱ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝^۲ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝^۳ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝^۴ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝^۵ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَ طَغْيٰى ۝^۶ أَن رَّاهُ اسْتَغْنٰى ۝^۷ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعٰى ۝^۸ أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهٰى ۝^۹ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۝^{۱۰} أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰى ۝^{۱۱} أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوٰى ۝^{۱۲} أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلٰى ۝^{۱۳} أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرٰى ۝^{۱۴} كَلَّا لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝^{۱۵} نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝^{۱۶} فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝^{۱۷} سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝^{۱۸} كَلَّا ۝^{۱۹} لَا تَطِعُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝^{۲۰}

السجدة

یادداشت

رسول الله ﷺ می فرماید: «خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَ عَلَّمَهُ» بهترین شما کسی است که قرآن را می آموزد و برای دیگران می آموزاند. معلمین محترم در تدریس این مضمون سعی ورزند تا به هدف عالی آموزش درست قرآن کریم برای شاگردان دست یابند.

جهت تدریس درست مضمون آموزش قرآن کریم، نکات مهم قرار ذیل تقدیم می گردد:

۱- این مضمون مشتمل است بر بخش های معلومات در مورد قرآن کریم، روخوانی و حفظ سوره های (الضحی، الشرح، التین و العلق) می باشد.

۲- مضمون آموزش قرآن کریم دارای هفتاد و هفت درس بوده، و در هفتاد و هشت ساعت درسی در یک سال تعلیمی طور ذیل تقسیم گردیده است:

الف) برای بخش حفظ سوره های فوق هشت ساعت درسی، و برای دروس متباقی هفتاد ساعت درسی در نظر گرفته شده است.

ب) حفظ سوره الضحی و الشرح قبل از امتحان چهارونیم ماه و حفظ سوره التین و العلق بعد از امتحان چهارونیم ماه تعیین گردیده است.

۳- شاگردان باید در مضمون آموزش قرآن کریم، نطق صحیح حروف هجا را بیاموزند.

۴- برای شاگردان تلقین شود تا در تلاوت و حمل کتاب آموزش قرآن کریم آداب آن را رعایت نمایند.

۵- معلم محترم در جریان تدریس مضمون آموزش قرآن کریم از مهربانی کار گرفته، همواره شاگردان را همکاری و تشویق می کند و از هر نوع توهین و تحقیر به آن ها خود داری می نماید.

